

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2026. gada 9. jūnijā

lietā Nr. 2025-35-03

Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Anita Rodiņa, Jautrīte Briede, Veronika Krūmiņa, Mārtiņš Mits un Juris Juriss,

pēc Rīgas pilsētas tiesas pieteikumiem,

pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 85. pantu un Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punktu, 17. panta pirmās daļas 9. punktu, 19.¹ un 28.¹ pantu,

rakstveida procesā 2026. gada 27. maija tiesas sēdē izskatīja lietu

“Par Ministru kabineta 2008. gada 9. decembra noteikumu Nr. 1013 “Kārtība, kādā dzīvokļa īpašnieks daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma lietošanu” 19.¹⁴ apakšpunkta (redakcijā, kas bija spēkā no 2013. gada 1. oktobra līdz 2019. gada 21. novembrim) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam”.

Konstatējošā daļa

1. Ministru kabinets 2008. gada 9. decembrī izdeva noteikumus Nr. 1013 “Kārtība, kādā dzīvokļa īpašnieks daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma lietošanu” (turpmāk – Norēķinu par pakalpojumiem kārtības noteikumi), kas stājās spēkā 2008. gada 19. decembrī.

Ar Ministru kabineta 2013. gada 17. septembra noteikumiem Nr. 817 “Grozījumi Ministru kabineta 2008. gada 9. decembra noteikumos Nr. 1013 “Kārtība, kādā dzīvokļa īpašnieks daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma lietošanu”” Norēķinu par pakalpojumiem kārtības noteikumi tika papildināti ar 19.¹ punktu, kas stājās spēkā 2013. gada 1. oktobrī šādā redakcijā:

“19.¹ Šo noteikumu 19. punktā minēto ūdens patēriņa starpības sadales kārtību nepiemēro, bet ūdens patēriņa starpību sadala atbilstoši atsevišķo īpašumu skaitam starp šādiem dzīvokļu īpašniekiem (ja tādi ir dzīvojamā mājā):

[..]

19.¹ 4. kuru dzīvokļa īpašumā esošo ūdens patēriņa skaitītāju pārbaudē konstatēts, ka ūdens patēriņa skaitītāji ir bojāti, tie nav noplombēti, to plombējums ir bojāts vai tie nav verificēti triju mēnešu laikā pēc verificēšanas termiņa beigām.”

Norēķinu par pakalpojumiem kārtības noteikumu 19.¹ punkts un tā apakšpunkti minētajā redakcijā bija spēkā līdz 2019. gada 21. novembrim, kad stājās spēkā Ministru kabineta 2019. gada 19. novembra noteikumi Nr. 524 “Grozījumi Ministru kabineta 2008. gada 9. decembra noteikumos Nr. 1013 “Kārtība, kādā dzīvokļa īpašnieks daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma lietošanu”” (turpmāk – Grozījumu noteikumi). Ar šiem noteikumiem Norēķinu par pakalpojumiem kārtības noteikumu 19.¹ punkts un tā apakšpunkti tika izteikti jaunā redakcijā un minētie noteikumi citstarp tika papildināti ar 19.² un 19.³ punktu.

2. Pieteikumu iesniedzēja – Rīgas pilsētas tiesa (turpmāk – Pieteikumu iesniedzēja) – uzskata, ka Norēķinu par pakalpojumiem kārtības noteikumu 19.¹4. apakšpunkts redakcijā, kas bija spēkā no 2013. gada 1. oktobra līdz 2019. gada 21. novembrim (turpmāk – apstrīdētā norma), neatbilst Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 105. pantam.

Pieteikumu iesniedzējas izskatīšanā ir civillietas, kurās pret personām – dzīvokļu īpašniekiem – celtas prasības par daudzdzīvokļu mājas pārvaldīšanas un saņemto pakalpojumu apmaksas parāda piedziņu. Parāda summā ir iekļauti maksājumi par starpību starp mājas kopējā ūdens skaitītāja rādījumu un dzīvokļu īpašumos ar skaitītājiem noteikto ūdens patēriņu, ieskaitot arī avārijās un remontā noplūdināto ūdens daudzumu (turpmāk – ūdens patēriņa starpība). Maksājumi aprēķināti, pamatojoties uz apstrīdēto normu, jo personas nebija verificējušas ūdens patēriņa skaitītājus triju mēnešu laikā pēc verificēšanas termiņa beigām.

Apstrīdētajā normā noteiktais pienākums ierobežo personas tiesības uz īpašumu, jo samazina tās naudas līdzekļu apmēru. Pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar normatīvajos aktos paredzētā kārtībā pieņemtu tiesību normu, un tam ir leģitīms mērķis.

Tomēr apstrīdētā norma ir acīmredzami nesamērīga. Tajā nav ņemti vērā papildu apstākļi, kas var izraisīt ūdens patēriņa starpības rašanos, kā arī nav noteiktas maksimālās ūdens patēriņa normas. Ja ūdens patēriņa starpības cēlonis ir ūdensapgādes sistēmas sliktais tehniskais stāvoklis, tad, ņemot vērā to, ka par šīs starpības rašanos ir atbildīgi visi dzīvokļu īpašnieki kopumā, nav nedz taisnīgi, nedz arī samērīgi šādas nelabvēlīgās sekas attiecināt tikai uz atsevišķiem dzīvokļu īpašniekiem.

3. Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Ministru kabinets – norāda, ka apstrīdētā norma atbilst Satversmes 105. pantam.

Apstrīdētā norma personai – dzīvokļa īpašniekam – ierobežo Satversmes 105. pantā ietvertās pamattiesības. Ierobežojums ir noteikts ar normatīvajos aktos paredzētā kārtībā pieņemtu tiesību normu. Pamattiesību ierobežojumam ir leģitīms mērķis – citu cilvēku tiesību aizsardzība. Gan dzīvojamās mājas ievadā uzstādītais skaitītājs, gan arī atsevišķajos dzīvojamā mājā esošos dzīvokļu īpašumos uzstādītie skaitītāji veido vienotu uzskaites sistēmu. Tādēļ ir būtiski, lai visos dzīvokļos būtu uzstādīti ūdens patēriņa skaitītāji, kas atbilst visām normatīvo aktu prasībām.

Ūdens patēriņa skaitītāji, kuri neatbilst normatīvo aktu prasībām un kuru fiksētie rādījumi šo normatīvo aktu ietvaros nav izmantojami, izjauc vienoto pakalpojuma uzskaites un norēķinu kārtību dzīvojamā mājā. Tas liedz gūt ticamus datus par ūdens patēriņu dzīvojamā mājā un ūdens patēriņa sadali starp dzīvokļu īpašniekiem, kā arī aizskar trešo personu tiesības saņemt samaksu par sniegto pakalpojumu.

Apstrīdētā norma ir piemērota un nepieciešama leģitīmā mērķa sasniegšanai, jo noteica to īpašnieku maksājamo daļu, kuru dzīvokļos uzstādīto skaitītāju fiksētos datus par ūdens patēriņu nebija iespējams izmantot tādēļ, ka skaitītāji nebija atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Tādējādi tika nodrošināta iespēja noteikt katra īpašnieka maksājamo daļu par saņemto pakalpojumu atbilstoši faktiski patērētajam ūdens apjomam, kā arī panākt to, lai īpašnieku un pakalpojuma sniedzēju savstarpējās saistības tiktu izpildītas korekti. Gan Norēķinu par pakalpojumiem kārtības noteikumos iekļautās tiesību normas kopumā, gan arī apstrīdētā norma atspoguļo apstākļus, kuri minēto noteikumu izstrādes un

pieņemšanas laikā, pamatojoties uz jomas ekspertu zināšanām un situācijas izpratni, tika uzskatīti par galvenajiem ūdens patēriņa starpības cēloņiem.

Apstrīdētajā normā paredzēto tiesisko seku iestāšanās ir atkarīga no konkrētā dzīvokļa īpašnieka darbības vai bezdarbības, nevis no tādiem apstākļiem, kuri nav atkarīgi no personas gribas. Proti, tajā paredzētās tiesiskās sekas iestājas tikai tad, ja persona nav izpildījusi tai noteikto pienākumu nodrošināt to, ka ūdens patēriņa skaitītāji ir verificēti. Līdz ar to nelabvēlīgās sekas, kas personai radušās tās pamattiesību ierobežojuma rezultātā, nav lielākas par labumu, ko no šā ierobežojuma gūst sabiedrība kopumā.

4. Pieaicinātā persona – Saeima – uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 105. pantam, jo Ministru kabinets pārkāpis tam noteiktā pilnvarojuma robežas.

Ministru kabinets bija tiesīgs noteikt kārtību ūdens patēriņa starpības sadalei starp dzīvokļu īpašniekiem, jo vispār šīs kārtības noteikšana ietilpst pilnvarojošās normas – likuma “Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” (turpmāk – Privatizācijas likums) 50. panta piektās daļas – tvērumā. Pilnvarojums pats par sevi ļauj Ministru kabinetam ierobežot dzīvokļu īpašnieku tiesības uz īpašumu. Tomēr minētajā pantā ietvertu pilnvarojumu nevar interpretēt formāli. Ministru kabinets ir pilnvarots izdot tikai tādus noteikumus par ūdens patēriņa starpības sadali starp dzīvokļu īpašniekiem, kas atbilst gan minētajā likumā, gan arī citos normatīvajos aktos ietvertajiem noteikumiem un principiem.

Ministru kabinets nav ievērojis spēkā esošo tiesisko regulējumu par dzīvokļu īpašnieku tiesībām un pienākumiem, tostarp vispārējos principus, pēc kādiem sedzami izdevumi par dzīvojamās mājas uzturēšanai nepieciešamajiem pakalpojumiem. Pilnvarojošajā normā likumdevējs paredzējis, ka Ministru kabinets ir tiesīgs noteikt uz visiem dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašniekiem vienādi attiecināmu kārtību, kādā nosakāma un aprēķināma katra īpašnieka maksājamā daļa par saņemto pakalpojumu. Turpretim apstrīdētā norma individualizē dzīvokļu īpašniekus, kuriem jāsedz visa ūdens patēriņa starpība, proti, nošķir no pārējiem tos dzīvokļu īpašniekus, kuru dzīvokļos esošie ūdens patēriņa skaitītāji nav verificēti triju mēnešu laikā pēc verificēšanas termiņa beigām. Tādējādi apstrīdētā norma atkāpjas no pilnvarojošajā normā noteiktā un Latvijas tiesību sistēmā nostiprinātā civiltiesību principa, ka par kopīpašuma uzturēšanu un ar to saistīto izdevumu atlīdzināšanu atbild visi kopīpašnieki proporcionāli sev piederošajai domājamai daļai kopīpašumā.

Pat ja atzītu, ka Ministru kabinets ir rīkojies atbilstoši pilnvarojumam, apstrīdētā norma nav uzskatāma par atbilstošu samērīguma principam, jo tajā paredzētās sekas nav samērīgas ar dzīvokļa īpašnieka pārkāpumu.

5. Pieaicinātā persona – Ekonomikas ministrija – pilnībā pievienojas Ministru kabineta atbildes rakstā norādītajam un uzskata, ka apstrīdētā norma atbilst Satversmes 105. pantam.

6. Pieaicinātā persona – Tieslietu ministrija – uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 105. pantam, ciktāl atsevišķos gadījumos dzīvokļu īpašniekiem jāapmaksā ūdens patēriņa starpība, kurā ierēķināta arī visa tā ūdens zuduma daļa, kas radusies avārijas, remonta vai citu tādu apstākļu rezultātā, kuri nav saistīti ar konkrētā dzīvokļa īpašnieka rīcību.

Ar apstrīdēto normu tika nodrošināta iespēja aprēķināt katra dzīvokļa īpašnieka maksājamo daļu par saņemto pakalpojumu atbilstoši dzīvojamās mājas faktiski patērētajam ūdens apjomam un panākt dzīvokļu īpašnieku un pakalpojuma sniedzēju savstarpējo saistību korektu izpildi. Turklāt minētā ūdens patēriņa starpības sadales kārtība mudināja dzīvokļu īpašniekus apzinīgāk pildīt savu pienākumu – atkārtoti verificēt ūdens patēriņa skaitītājus.

Apstrīdētā norma nevar atkāpties no civiltiesībās pastāvošajiem kopīpašnieku savstarpējo attiecību principiem un uzlikt visu ūdens patēriņa starpības atlīdzināšanas nastu personai, kura triju mēnešu laikā pēc ūdens patēriņa skaitītāja verificēšanas termiņa beigām nav atkārtoti veikusi tā verificēšanu. Šāds dzīvokļa īpašniekam uzliktais pienākums – atlīdzināt arī to ūdens zuduma starpību, kura nav saistīta ar viņa negodprātīgu rīcību, turklāt atlīdzināt neierobežotā apmērā –, ir nesamērīgs.

7. Pieaicinātā persona – tiesībsargs – uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 105. pantam.

Apstrīdētā norma personai ierobežo Satversmes 105. pantā ietvertās tiesības uz īpašumu. Attiecīgais pamattiesību ierobežojums ir noteikts, pamatojoties uz likumu, un tam ir leģitīms mērķis – pārējo dzīvokļu īpašnieku, kuri ir pildījuši savus pienākumus mājas pārvaldības jomā, interešu aizsardzība. Katra dzīvokļa īpašnieka maksājāmās daļas noteikšanai ir būtiski tas, lai ūdens patēriņa skaitītāji tiktu atzīti par lietošanai derīgiem.

Tomēr apstrīdētā norma neatbilst samērīguma principam, jo tajā ietvertā ierobežojuma leģitīmo mērķi varēja sasniegt ar citiem, personas tiesības un likumiskās intereses mazāk ierobežojošiem līdzekļiem. Uz to norāda tas, ka Ministru kabinets šo normu ir grozījis, tātad pēc būtības atzinis, ka tā bija acīmredzami nesamērīga.

Tas, vai konkrētajam dzīvokļa īpašniekam iestāsies apstrīdētajā normā paredzētās tiesiskās sekas, ir tiešā veidā atkarīgs no pašas personas rīcības. Tomēr ūdens patēriņa starpība var rasties ne tikai personas darbības vai bezdarbības dēļ. Visi dzīvojamās mājas īpašnieki kopumā ir atbildīgi par mājas ūdensapgādes sistēmas tehnisko stāvokli, tāpēc nav samērīgi attiecināt visu ūdens patēriņa starpību tikai uz atsevišķiem dzīvokļu īpašniekiem.

8. Pieaicinātā persona – SIA “Rīgas namu pārvaldnieks” (turpmāk – Sabiedrība) – uzskata, ka apstrīdētā norma atbilst Satversmes 105. pantam, un norāda, ka dzīvojamo māju apsekošanā ūdens patēriņa starpība, kas radusies kā avāriju vai remontdarbu laikā notikušu ūdens noplūžu sekas, tiek konstatēta salīdzinoši reti.

Ūdens patēriņa starpības veidošanos ietekmē daudzi faktori: informācijas par ūdens patēriņa skaitītāju rādījumiem iesniegšana atšķirīgos datumos, neprecīzi norādīti rādījumi, dzīvokļu īpašnieku negodprātīgas darbības ar skaitītājiem, atšķirīga skaitītāju precizitātes klase, mehāniski aizsērējuši skaitītāji, novecojoši iekšējie ūdensapgādes tīkli. Tomēr šādu situāciju biežumu ir iespējams samazināt, ja visi mājā esošo dzīvokļu īpašnieki un pārvaldnieks rīkojas atbildīgi.

Ja ūdens patēriņa skaitītājs pēc verificācijas termiņa beigām nav atkārtoti verificēts, ir iespējams, ka tas vēl kādu laiku būs tehniskā darba kārtībā. Taču bojāts vai nenoplombēts ūdens skaitītājs rada lielāku risku un ietekmi uz ūdens patēriņa starpību mājā nekā tas, ka nav savlaicīgi veikta ūdens patēriņa skaitītāja verificācija.

Ar korektu individuālo mērierīču uzstādīšanu tiek nodrošināta samērīga un taisnīga, katra dzīvokļa patēriņam atbilstoša samaksa par pakalpojumu un veicināta saprātīga ūdens resursa izmantošana. Turpretim tad, ja kāds no dzīvokļu īpašniekiem nepilda savu pienākumu, piemēram, nenodrošina to, ka viņa dzīvoklī esošie ūdens patēriņa skaitītāji ir verificēti, šāda rīcība būtiski ietekmē citu dzīvokļu īpašnieku un arī pakalpojuma sniedzēja intereses. Tātad situācijā, kad ūdens patēriņa skaitītāji ir uzstādīti visos dzīvokļu īpašumos un korekti funkcionē, katrs īpašnieks maksā par savu faktisko ūdens patēriņu un arī solidāri sedz tam

piekrītošo daļu no maksājuma par ūdens patēriņa starpību mājā, ja tāda ir izveidojusies.

Apstrīdētajā normā noteiktais pamattiesību ierobežojums ir uzskatāms par piemērotu leģitīmā mērķa sasniegšanai un samērīgu ne tikai tādēļ, ka apstrīdētās normas ietekmēto personu skaits nav liels, bet arī tādēļ, ka ūdens patēriņa skaitītāju verificēšana neprasa no dzīvokļa īpašnieka nesamērīgas pūles vai lielus finanšu resursus. Turklāt apstrīdētās normas ietekme uz personas īpašuma tiesībām ir atkarīga tikai no pašas personas apzinātas rīcības, proti, pienākumu izpildes vai neizpildes.

9. Pieaicinātā persona – biedrība “LATVIJAS NAMU PĀRVALDĪTĀJU UN APSAIMNIEKOTĀJU ASOCIĀCIJA” (turpmāk – Asociācija) – uzskata, ka apstrīdētā norma atbilst Satversmes 105. pantam, un norāda, ka tehniskajā ziņā moderni, verificēti un ar attālināto rādījumu nolasīšanas sistēmu aprīkoti skaitītāji būtiski samazina ūdens patēriņa starpības rašanās risku un nodrošina taisnīgāku maksājuma sadali.

Jebkuram dzīvokļa īpašniekam bija tiesības, pamatojoties uz Privatizācijas likuma 50. panta trešo daļu un Dzīvokļa īpašuma likuma 16. un 19. pantu, ierosināt kopsapulci un lūgt to pieņemt lēmumu par atšķirīgu ūdens patēriņa starpības sadales kārtību. Šādas kopsapulces ietvaros dzīvokļa īpašnieks var sagatavot alternatīvu lēmuma projektu un piedāvāt citu ūdens patēriņa starpības sadales modeli, piemēram, sadali proporcionāli patēriņam, dzīvokļu skaitam vai citam kritērijam. Tādējādi apstrīdētā norma nav izslēgusi dzīvokļa īpašnieka autonomiju lemšanā par sev piemērotāku risinājumu.

Skaitītājs, kas nav savlaicīgi verificēts, var arī turpmāk darboties tehniski korekti, taču tas neatbilst normatīvo aktu prasībām.

Secinājumu daļa

10. Apstrīdētā norma aptver četras dažādas situācijas, kad ūdens patēriņa starpība ir sadalāma atbilstoši atsevišķo dzīvokļu īpašumu skaitam starp konkrētām dzīvokļu īpašnieku grupām: tiem īpašniekiem, kuru dzīvokļu īpašumos esošo ūdens patēriņa skaitītāju pārbaudē konstatēts, ka tie ir bojāti, tie nav noplombēti, to plombējums ir bojāts vai tie nav verificēti triju mēnešu laikā pēc verificēšanas termiņa beigām. Līdz ar to izskatāmajā lietā vispirms nepieciešams precizēt lietas izskatīšanas robežas.

Satversmes tiesa ir atzinusi: izskatot lietu, kas ierosināta pēc tiesas pieteikuma, jāņem vērā Satversmes tiesas likuma prasības un situācija jāizvērtē tiktāl, ciktāl tas nepieciešams konkrētās lietas izspriešanai. Vienlaikus Satversmes tiesai jāvērtē visu to personu situācija, kuras atrodas apstākļos, kas ir vienādi vai salīdzināmi ar tiesā izskatāmās lietas apstākļiem (*sal. sk., piemēram, Satversmes tiesas 2014. gada 7. jūlija sprieduma lietā Nr. 2013-17-01 19. punktu*).

Pieteikumu iesniedzējas izskatīšanā esošās civillietas ir saistītas ar daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas pārvaldīšanas un saņemto pakalpojumu parāda piedziņu tieši tādā situācijā, kad personām piederošajos dzīvokļa īpašumos uzstādītie ūdens patēriņa skaitītāji nebija verificēti triju mēnešu laikā pēc verificēšanas termiņa beigām.

Pieaicinātās personas Sabiedrība un Asociācija norāda, ka bojāts, nenoplombēts skaitītājs, kā arī skaitītājs, kura plombējums ir bojāts, rada daudz lielāku negatīvu ietekmi uz ūdens patēriņa starpības veidošanos nekā laikā neveikta ūdens patēriņa skaitītāja verificācija. Proti, situācija, kad ūdens skaitītājs nav savlaicīgi verificēts, atšķiras no pārējām apstrīdētajā normā minētajām situācijām.

Līdz ar to Satversmes tiesa vērtēs apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 105. pantam, ciktāl tā attiecās uz personām, kurām piederošajos dzīvokļu īpašumos uzstādītie ūdens patēriņa skaitītāji nebija verificēti triju mēnešu laikā pēc verificēšanas termiņa beigām.

11. Satversmes 105. pants nosaka: “Ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu. Īpašuma piespiedu atsavināšana sabiedrības vajadzībām pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos uz atsevišķa likuma pamata pret taisnīgu atlīdzību.”

Izskatāmā lieta neattiecas uz īpašuma piespiedu atsavināšanu sabiedrības vajadzībām, tādēļ apstrīdētā norma vērtējama Satversmes 105. panta pirmo triju teikumu tvērumā.

Ar tiesībām uz īpašumu Satversmes 105. panta izpratnē saprotamas visas mantiska rakstura tiesības, kuras tiesīgā persona var izlietot par labu sev un ar kurām tā var rīkoties pēc savas gribas. Arī personas naudas līdzekļi ir tiesību uz īpašumu objekts (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 28. septembra sprieduma lietā Nr. 2019-37-0103 15.2. punktu*). Tādējādi dzīvokļa īpašnieka – personas, kuras dzīvokļa īpašumā esošo ūdens patēriņa skaitītāju pārbaudē konstatēts, ka tie nav

verificēti triju mēnešu laikā pēc verificēšanas termiņa beigām – naudas līdzekļi ietilpst tiesību uz īpašumu tvērumā.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka normatīvajos tiesību aktos noteikts obligāta maksājuma veikšanas pienākums vienmēr nozīmē tiesību uz īpašumu ierobežojumu (*sk. Satversmes tiesas 2021. gada 6. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2020-31-01 13.3. punktu*). Situācijā, kad iestājas kāds no Norēķinu par pakalpojumiem kārtības noteikumu 19.¹ punktā (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2019. gada 21. novembrim) minētajiem gadījumiem, tostarp apstrīdētajā normā paredzētais gadījums, kad ūdens patēriņa skaitītāji nav verificēti triju mēnešu laikā pēc verificēšanas termiņa beigām (turpmāk arī – ūdens patēriņa skaitītāji nav verificēti), ūdens patēriņa starpību sadala atbilstoši atsevišķo īpašumu skaitam starp minētajā tiesību normā norādītajiem dzīvokļu īpašniekiem. Proti, apstrīdētā norma noteic, ka tad, ja dzīvokļa īpašumā esošo ūdens patēriņa skaitītāju pārbaudē konstatēts, ka šie skaitītāji nav verificēti, attiecīgajam dzīvokļa īpašniekam rodas pienākums atlīdzināt daļu no ūdens patēriņa starpības vai pat visu šo starpību.

Līdz ar to apstrīdētā norma personai ierobežo Satversmes 105. panta pirmajos trijos teikumos ietvertās tiesības uz īpašumu.

12. Noskaidrojot, vai personas tiesību uz īpašumu ierobežojums ir attaisnojams, Satversmes tiesai vispirms jāpārbauda, vai tas ir noteikts ar normatīvajos aktos paredzētā kārtībā pieņemtu tiesību normu, tostarp ievērojot labas likumdošanas principu (*sk. Satversmes tiesas 2023. gada 21. marta sprieduma lietā Nr. 2022-06-03 19. punktu*).

Tiesības uz īpašumu var ierobežot ar Ministru kabineta noteikumiem, ievērojot likumā noteikto pilnvarojumu.

Apstrīdētā norma izdota, pamatojoties uz Privatizācijas likuma 50. panta piekto daļu, kas paredz, ka dzīvojamās mājas uzturēšanai nepieciešamo ūdensapgādes pakalpojumu samaksas kārtību, kā arī kritērijus, pēc kuriem tiek noteikta katra dzīvokļa īpašnieka apmaksājamā daļa par saņemto pakalpojumu, nosaka Ministru kabinets.

Satversmes tiesa 2024. gada 12. decembra spriedumā lietā Nr. 2023-46-03 un 2025. gada 12. jūnija spriedumā lietā Nr. 2024-17-03 vērtēja, vai Privatizācijas likuma 50. panta piektā daļa pilnvaro Ministru kabinetu noteikt, ka visu dzīvojamās mājas ūdens patēriņa starpību apmaksā, pirmkārt, tikai tie dzīvokļu īpašnieki, kuri nav iesnieguši informāciju par ūdens skaitītāja rādījumiem vismaz trīs mēnešus pēc kārtas, un, otrkārt, tie, kuri savā dzīvokļa īpašumā nav uzstādījuši

ūdens patēriņa skaitītāju. Satversmes tiesa secināja, ka minētais pilnvarojums ietver Ministru kabineta tiesības noteikt to, kā sadalāma dzīvojamās mājas ūdens patēriņa starpība un kurš sedz izdevumus gadījumos, kad šāda starpība rodas (*sk. Satversmes tiesas 2024. gada 12. decembra sprieduma lietā Nr. 2023-46-03 11. punktu un 2025. gada 12. jūnija sprieduma lietā Nr. 2024-17-03 13. punktu*).

Izskatāmajā lietā nav pamata izdarīt no sprieduma lietā Nr. 2023-46-03 un sprieduma lietā Nr. 2024-17-03 atšķirīgus secinājumus attiecībā uz likumdevēja piešķirto pilnvarojumu izdot apstrīdēto normu, jo apstrīdētā norma nosaka to, kā sadalāma dzīvojamās mājas ūdens patēriņa starpība un kurš sedz izdevumus gadījumos, kad šāda starpība rodas. Tātad apstrīdētā norma ir izdota Privatizācijas likuma 50. panta piektajā daļā ietvertā pilnvarojuma robežās.

Lietas dalībnieki nav izteikuši iebildumus un arī Satversmes tiesai nerodas šaubas par to, ka apstrīdētā norma ir pieejama atbilstoši normatīvo aktu prasībām un pietiekami skaidri formulēta, lai persona varētu izprast no tās izrietošo tiesību un pienākumu saturu un paredzēt tās piemērošanas sekas, kā arī ir izdota tādā procesā, kas atbilst labas likumdošanas principam.

Līdz ar to apstrīdētajā normā ietvertais pamattiesību ierobežojums ir noteikts, pamatojoties uz likumu.

13. Ikviena pamattiesību ierobežojuma pamatā ir jābūt apstākļiem un argumentiem, kādēļ tas vajadzīgs, jo ierobežojums tiek noteikts svarīgu interešu – leģitīma mērķa – labad.

Ministru kabinets norāda, ka apstrīdētajā normā noteiktā pamattiesību ierobežojuma leģitīmais mērķis ir citu cilvēku tiesību aizsardzība. Ar ierobežojumu, pirmkārt, tiek aizsargātas visu dzīvojamās mājas īpašnieku kopuma un katra atsevišķā dzīvokļa īpašnieka tiesības uz īpašumu, proti, tiesības saņemt pakalpojumu un norēķināties par faktiski individuālajām vajadzībām patērēto ūdens daudzumu. Otrkārt, tiek nodrošinātas arī trešo personu – ūdensapgādes pakalpojumu sniedzēju – tiesības saņemt maksu par sniegto pakalpojumu. Tam piekrīt arī Pieteikumu iesniedzēja.

Satversmes tiesa jau iepriekš secinājusi, ka ūdens patēriņa starpības rašanās cēloņi var būt saistīti gan ar atsevišķa dzīvokļa īpašnieka darbību vai bezdarbību, gan arī tādiem apstākļiem, kas nav atkarīgi no kāda dzīvokļa īpašnieka rīcības, piemēram, tādiem apstākļiem kā avārija vai remontdarbi (*sk. Satversmes tiesas 2024. gada 12. decembra sprieduma lietā Nr. 2023-46-03 15.2. punktu un 2025. gada 12. jūnija sprieduma lietā Nr. 2024-17-03 17.3. punktu*). Apstrīdētā

norma paredz, ka personai, kuras dzīvokļa īpašumā esošo ūdens patēriņa skaitītāju pārbaudē konstatēts, ka ūdens patēriņa skaitītāji nav verificēti, ir jāsedz ūdens patēriņa starpība jebkurā gadījumā neatkarīgi no tā, kādu apstākļu dēļ šī starpība attiecīgajā laikposmā izveidojusies.

Apstrīdētās normas spēkā esības laikā spēkā bija arī Ministru kabineta 2007. gada 9. janvāra noteikumi Nr. 40 “Noteikumi par valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu”. Minēto noteikumu pielikuma 4.4. apakšpunkts redakcijā, kas bija spēkā no 2011. gada 27. augusta līdz 2019. gada 10. jūlijam, noteica, ka ūdens patēriņa skaitītāju verificēšanas periodiskums ir reize četros gados. Savukārt minēto noteikumu pielikuma 4.4. un 4.4.¹ apakšpunkts redakcijā, kas bija spēkā no 2019. gada 11. jūlija līdz 2021. gada 12. augustam, paredzēja, ka mehānisko ūdens patēriņa skaitītāju verificēšanas periodiskums ir reize četros gados, bet elektromagnētisko un ultraskaņas ūdens patēriņa skaitītāju verificēšanas periodiskums – reize sešos gados. Norēķinu par pakalpojumiem kārtības noteikumu 15.1. apakšpunkts apstrīdētās normas spēkā esības laikā noteica, ka skaitītāju periodisko verificēšanu nodrošina dzīvokļa īpašnieks, ja skaitītājs uzstādīts par attiecīgā dzīvokļa īpašnieka līdzekļiem. Tātad dzīvokļa īpašniekam bija pienākums ievērot prasību par ūdens patēriņa skaitītāju periodisku verificēšanu, jo verificēšanas kā darbību kopuma būtība ir konstatēt un apstiprināt to, ka valsts metroloģiskajai kontrolei pakļautie mērīšanas līdzekļi atbilst noteiktajām prasībām (*sk. likuma “Par mērījumu vienotību” 1. panta pirmās daļas 16. punktu*). Turklāt dzīvokļa īpašniekam bija pienākums ievērot normatīvajos aktos noteiktās prasības arī tad, ja ikmēneša rēķinos nebija ietverta īpaša norāde par ūdens patēriņa skaitītāja verificēšanas nepieciešamību.

Tomēr tas apstāklis, ka ūdens patēriņa skaitītāji nav verificēti, var būt tikai viens no apstākļiem, kuri ietekmē ūdens patēriņa starpības rašanos. Lai gan šī starpība var būt atšķirīga atkarībā no tā, vai bijuši arī citi ūdens patēriņu ietekmējoši apstākļi, pilnīgi precīzi noteikt attiecīgajā dzīvoklī patērēto ūdens daudzumu var nebūt iespējams, ja persona nav nodrošinājusi to, ka ūdens patēriņa skaitītāji ir verificēti. Tādējādi rezumējams, ka Ministru kabinets bija identificējis iespējamus ūdens patēriņa starpības rašanās iemeslus un iekļāvis Norēķinu par pakalpojumiem kārtības noteikumos apstrīdēto normu.

Apstrīdētā norma ir vērsta uz to, lai ūdens patēriņa starpību atlīdzinātu pirmkārt tā persona, kura šo starpības rašanos varētu būt ietekmējusi ar to, ka nav nodrošinājusi ūdens patēriņa skaitītāju verificēšanu, nevis tās personas, kuras tām uzlikto pienākumu ir ievērojušas. Secīgi apstrīdētā norma ir vērsta arī uz to, lai

ūdensapgādes pakalpojumu sniedzējs saņemtu visu samaksu par sniegto pakalpojumu arī tādā gadījumā, kad izveidojusies ūdens patēriņa starpība.

Līdz ar to apstrīdētajā normā ietvertajam pamattiesību ierobežojumam ir leģitīms mērķis – citu cilvēku tiesību aizsardzība.

14. Vērtējot pamattiesību ierobežojuma samērīgumu, Satversmes tiesai vispirms jāpārbauda tas, vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai. Tālab jānoskaidro, vai ar izraudzītajiem līdzekļiem var sasniegt leģitīmo mērķi.

Gan Pieteikumu iesniedzēja, gan Ministru kabinets norāda, ka apstrīdētā norma ir piemērota leģitīmā mērķa sasniegšanai. Proti, esot radīta metode, pēc kuras var noteikt tā dzīvokļa īpašnieka maksājamo daļu, kurš nav nodrošinājis ūdens patēriņa skaitītāju verificēšanu. Šī metode apstrīdētās normas izstrādes procesā tika izraudzīta kā tobrīd identificētais iedarbīgākais līdzeklis pamattiesību ierobežojuma leģitīmā mērķa sasniegšanai.

Satversmes tiesa secina: Ministru kabinets ar apstrīdēto normu ir nodrošinājis to, ka ūdens patēriņa starpību, kas radusies personas bezdarbības dēļ attiecībā uz ūdens patēriņa skaitītāju verificēšanu, nesedz personas, kuras ir ievērojušas tām uzlikto pienākumu noteiktā termiņā verificēt ūdens patēriņa skaitītājus, bet sedz tikai tā persona, kura nav pildījusi tai uzlikto pienākumu. Apstrīdētā norma nodrošina arī to, ka tiek pildītas saistības pret trešajām personām – pakalpojumu sniedzējiem.

Apstrīdētā norma sasniedza pamattiesību ierobežojuma leģitīmo mērķi arī tādā aspektā, ka mudināja personu ievērot tai uzlikto pienākumu verificēt ūdens skaitītājus. Proti, personai, kas to nav ievērojusi, varēja rasties pienākums samaksāt arī par to ūdeni, ko tā nav patērējusi, gadījumā, ja ūdens patēriņa starpība radusies citu apstākļu, piemēram, ūdensvada avārijas, dēļ. Šādi papildu izdevumi varēja kļūt par pamudinājumu ievērot pienākumu nodrošināt ūdens skaitītāju verificēšanu, jo, nepastāvot Norēķinu par pakalpojumiem kārtības noteikumu 19.¹ punktā minētajiem apstākļiem, ūdens patēriņa starpība tika segta atbilstoši atsevišķo īpašumu skaitam saskaņā ar šo noteikumu 19. punktu.

Līdz ar to izraudzītais līdzeklis ir piemērots pamattiesību ierobežojuma leģitīmā mērķa sasniegšanai.

15. Satversmes tiesai, vērtējot pamattiesību ierobežojuma samērīgumu, jāpārbauda tas, vai izraudzītie līdzekļi ir nepieciešami leģitīmā mērķa

sasniegšanai, proti, vai leģitīmo mērķi nav iespējams sasniegt ar citiem, indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem, kuri būtu tikpat iedarbīgi.

Pieteikumu iesniedzēja nav norādījusi nevienu pamattiesības mazāk ierobežojošu līdzekli. Ministru kabinets skaidrojās, ka nav saudzējošāku līdzekļu, ar kuriem pamattiesību ierobežojuma leģitīmo mērķi varētu sasniegt tādā pašā kvalitātē.

Satversmes tiesa secina: ja apstrīdētā norma ir vērsta uz to, lai ūdens patēriņa starpību atlīdzinātu tā persona, kura nav izpildījusi pienākumu verificēt ūdens patēriņa skaitītāju un ir piedalījies šīs starpības veidošanā, nevis citas personas, tad jebkāda atkāpe no apstrīdētajā normā ietvertā ierobežojuma neļautu pamattiesību ierobežojuma leģitīmo mērķi sasniegt tādā pašā kvalitātē (*sk. Satversmes tiesas 2024. gada 12. decembra sprieduma lietā Nr. 2023-46-03 14. punktu un 2025. gada 12. jūnija sprieduma lietā Nr. 2024-17-03 16. punktu*). Turklāt tad, ja Ministru kabinets ir apsvēris līdzekļus, ar kādiem pamattiesību ierobežojuma leģitīmais mērķis būtu sasniedzams, par saudzējošāku nevar tikt uzskatīts tāds līdzeklis, kas uzliek ierobežojumu citai personu grupai.

Līdz ar to nav citu līdzekļu, ar kuriem apstrīdētajā normā noteiktā pamattiesību ierobežojuma leģitīmo mērķi varētu sasniegt tādā pašā kvalitātē.

16. Vērtējot pamattiesību ierobežojuma samērīgumu, Satversmes tiesai jāpārbauda arī tā atbilstība jeb tas, vai nelabvēlīgās sekas, kas personai rodas no tās pamattiesību ierobežojuma, nav lielākas par labumu, ko no šā ierobežojuma gūst sabiedrība kopumā. Izskatāmajā lietā ir līdzsvarojamas, no vienas puses, tādas personas tiesības uz īpašumu, kura nav nodrošinājusi to, ka ūdens patēriņa skaitītāji ir verificēti, un, no otras puses, apstrīdētajā normā noteiktā pamattiesību ierobežojuma leģitīmā mērķa aptvertās citu cilvēku intereses.

Pieteikumu iesniedzēja norāda, ka apstrīdētajā normā ietvertais pamattiesību ierobežojums ir acīmredzami nesamērīgs, jo personai varot tikt uzlikts pienākums atlīdzināt pārlieku lielu daļu no ūdens patēriņa starpības, kas, iespējams, radusies arī citu personu negodprātīgas rīcības dēļ. Savukārt Ministru kabinets uzskata, ka minētais ierobežojums ir samērīgs, jo persona varēja no tai nelabvēlīgajām sekām izvairīties, izpildot savu pienākumu verificēt ūdens patēriņa skaitītājus.

16.1. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka civiltiesībās kopīpašnieku attiecības regulē princips, saskaņā ar kuru izdevumi tiek atlīdzināti proporcionāli katra

īpašnieka daļai kopīpašumā (sk. *Satversmes tiesas 2025. gada 12. jūnija spriedumu lietā Nr. 2024-17-03*). Minēto principu Ministru kabinets bija ņēmis vērā arī apstrīdētās normas izdošanas procesā. Norēķinu par pakalpojumiem kārtības noteikumu 19. punktā noteikts, ka gadījumā, ja dzīvojamā mājā veidojas ūdens patēriņa starpība, dzīvokļu īpašnieki to sedz atbilstoši atsevišķo īpašumu skaitam.

Ar apstrīdēto normu Ministru kabinets ir atkāpies no šā principa, paredzot, ka personai, kura nav nodrošinājusi to, ka ūdens patēriņa skaitītāji ir verificēti, jāsedz visa ūdens patēriņa starpība neatkarīgi no tās rašanās iemesliem. Tātad apstrīdētā norma radīja tādu situāciju, ka slogs, kas vispārīgā gadījumā proporcionāli gultos uz visiem mājas dzīvokļu īpašniekiem, tika uzlikts konkrētai personai vai personu grupai.

16.2. Satversmes tiesa jau iepriekš šajā spriedumā secinājusi, ka ūdens patēriņa starpība var rasties arī tādu apstākļu dēļ, kuri nav saistīti ar konkrētās personas negodprātīgu rīcību, piemēram, saistībā ar remontdarbiem, avāriju, ūdens noplūdi ūdensapgādes sistēmas sliktā tehniskā stāvokļa dēļ vai mēraparātu darbības nepilnībām. Līdz ar to personai, kura nav nodrošinājusi to, ka ūdens patēriņa skaitītāji ir verificēti, var rasties pienākums atlīdzināt ūdens patēriņa starpību, kuru tā ar savu rīcību nav izraisījusi un kura citos apstākļos būtu jāsedz visiem mājas dzīvokļu īpašniekiem kopīgi.

No Pieteikumu iesniedzējas izskatīšanā esošo civillietu materiāliem secināms, ka šā pienākuma izpilde personai var radīt būtisku un neprognozējamu finansiālu slogu. Piemēram, pieteikumā norādīts, ka Pieteikumu iesniedzējas izskatāmajā civillietā vienai no personām no 2018. gada janvāra līdz decembrim aprēķināta ūdens patēriņa starpība, par ko jāmaksā no 96 līdz 365 *euro* mēnesī. No minētā secināms, ka ūdens patēriņa starpība dzīvokļa īpašniekam nav iepriekš paredzama un var ievērojami svārstīties. Pietiekami ticama ir arī tāda iespējamība, ka persona saskaņā ar apstrīdēto normu norēķinājās ne tikai par pašas patērēto ūdens daudzumu, bet arī par daļu no ūdens patēriņa starpības, kas radusies citu apstākļu dēļ.

Tātad Norēķinu par pakalpojumiem kārtības noteikumos (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2019. gada 21. novembrim) ietvertais princips, ka visa ūdens patēriņa starpība jāapmaksā atsevišķam dzīvokļa īpašniekam, kura pārkāpums atbilst konkrētiem kritērijiem, varēja radīt šai personai ievērojamu un ar tās rīcību nesamērīgu finansiālu slogu.

Ar Grozījumu noteikumiem Norēķinu par pakalpojumiem kārtības noteikumi tika papildināti ar 19.² punktu. Tajā ietvertā formula, kas nosaka maksimālo piegādāto ūdens daudzumu vienam atsevišķam dzīvokļa īpašumam mēnesī attiecībā uz personām, kas nebija verificējušas ūdens patēriņa skaitītājus, bija spēkā no 2019. gada 21. novembra līdz 2025. gada 5. jūnijam. Saskaņā ar minēto formulu šīm personām bija pienākums atlīdzināt ūdens patēriņa starpību noteiktā apmērā, bet atlikušo starpības apmēru atbilstoši Norēķinu par pakalpojumiem kārtības noteikumu 19.³ punktam proporcionāli sedza visi dzīvokļu īpašnieki. No Grozījumu noteikumu anotācijas izriet, ka minētais tiesiskais regulējums tika pieņemts tāpēc, ka, pēc Ministru kabineta ieskata, Norēķinu par pakalpojumiem kārtības noteikumos ietvertais regulējums, tostarp apstrīdētā norma, personai paredzēja nesamērīgu slogu.

Tāda situācija, ka ūdens patēriņa skaitītāji nav verificēti, pati par sevi neizslēdz ūdens patēriņa uzskaiti, un nav viennozīmīga pamata secināt, ka ūdens patēriņa dati ir nepareizi. Turklāt pašlaik daudzdzīvokļu dzīvojamu māju dzīvokļu īpašniekiem vairs nav pienākuma nodrošināt atkārtotu ūdens skaitītāju verificāciju. Proti, atbilstoši Ministru kabineta 2025. gada 3. jūnija noteikumu Nr. 329 "Grozījums Ministru kabineta 2024. gada 14. maija noteikumos Nr. 289 "Noteikumi par valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu"" pielikuma 4.5. un 4.6. apakšpunktam valsts metroloģiskā kontrole nav paredzēta daudzdzīvokļu dzīvojamu māju dzīvokļos uzstādītajiem ūdens patēriņa skaitītājiem un tie vairs nav atkārtoti jāverificē. Pēc atkārtotas verificēšanas pienākuma atcelšanas dzīvokļu īpašnieki var lietot ūdens patēriņa skaitītājus bez termiņa ierobežojuma (*sk. tiesību akta projekta Nr. 25-TA-532 "Grozījums Ministru kabineta 2024. gada 14. maija noteikumos Nr. 289 "Noteikumi par valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu"" anotāciju. Pieejama: tapportals.mk.gov.lv*).

Satversmes tiesa atzīst, ka personai, kura nav nodrošinājusi savā dzīvokļa īpašumā uzstādīto ūdens patēriņa skaitītāju verificēšanu, ir jāmaksā par tās patērēto ūdeni. Taču apstrīdētajā normā nav ņemti vērā citi objektīvi iespējami ūdens patēriņa starpības cēloņi un tā neveicina šo cēloņu novēršanu. Ja pienākums atlīdzināt visu dzīvojamās mājas ūdens patēriņa starpību tiek uzlikts tikai tai personai, kura nav nodrošinājusi savā dzīvokļa īpašumā esošo ūdens patēriņa skaitītāju verificēšanu, neatkarīgi no tā, kāpēc šī starpība radusies, tad nevar tikt sasniegts samērīguma un taisnīguma principi atbilstošs rezultāts.

Nemot vērā šajā punktā minēto, secināms, ka ar apstrīdēto normu ir pieļauta atkāpe no civiltiesību principiem, kas nosaka kopīpašnieku savstarpējās attiecības, un visa ūdens patēriņa starpības atlīdzināšanas nasta, neraugoties uz šīs starpības rašanās iemesliem, ir uzlikta personai, kura nav parūpējusies par to, lai tās dzīvokļa īpašumā būtu verificēti ūdens patēriņa skaitītāji. Tādējādi nelabvēlīgās tiesiskās sekas, kas personai radās apstrīdētajā normā noteiktā tiesību ierobežojuma dēļ, ir lielākas par labumu, ko no šā ierobežojuma guva sabiedrība.

Līdz ar to apstrīdētajā normā ietvertais pamattiesību ierobežojums ir nesamērīgs un apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 105. panta pirmajiem trim teikumiem.

17. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 32. panta trešo daļu tiesību norma, kuru Satversmes tiesa atzinusi par neatbilstošu augstāka juridiska spēka tiesību normai, uzskatāma par spēkā neesošu no Satversmes tiesas sprieduma publicēšanas dienas, ja tiesa nav noteikusi citādi. Izmantojot Satversmes tiesas likuma 32. panta trešajā daļā piešķirtās tiesības, tiesai iespēju robežās jāgādā par to, lai situācija, kāda varētu veidoties no brīža, kad apstrīdētā norma zaudē spēku, neradītu personām Satversmē garantēto pamattiesību aizskārumu, kā arī nenodarītu būtisku kaitējumu valsts vai sabiedrības interesēm (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 16. decembra sprieduma lietā Nr. 2005-12-0103 25. punktu*).

Pieteikumu iesniedzēja ir lūgusi vērtēt, vai Norēķinu par pakalpojumiem kārtības noteikumu 19.¹⁴ apakšpunkts redakcijā, kas bija spēkā no 2013. gada 1. oktobra līdz 2019. gada 21. novembrim, atbilst Satversmei. Šādā redakcijā apstrīdētā norma vairs nav spēkā. Tādēļ Satversmes tiesai šajā spriedumā nav jālemj par brīdi, ar kuru apstrīdētā norma zaudē spēku.

Pieteikumu iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt apstrīdēto normu par spēkā neesošu no tās izdošanas brīža. Apstrīdētā norma esot piemērojama ne vien Pieteikumu iesniedzējas izskatīšanā esošajās civillietās Nr. C29287620 un Nr. C29348021, bet varot būt piemērojama arī citās civillietās, kurās tiesvedība vēl turpinās. Līdz ar to esot nepieciešams atzīt apstrīdēto normu par spēkā neesošu no konkrēta brīža pagātnē, lai aizsargātu arī to personu pamattiesības, kuras uzsākušas savu pamattiesību aizsardzību ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Apstrīdētās normas atzīšana par spēkā neesošu no personas pamattiesību aizskāruma rašanās brīža attiecībā uz atbildētājiem Pieteikumu iesniedzējas izskatīšanā esošajās civillietās ir vienīgā iespēja aizsargāt to pamattiesības, proti, atrisināt tiesisko strīdu un panākt Satversmei atbilstošu tiesisko risinājumu. Līdz

ar to apstrīdētā norma attiecībā uz atbildētājiem minētajās civillietās ir atzīstama par spēkā neesošu no to pamattiesību aizskāruma rašanās brīža. Tiesa, izskatot civillietu Nr. C29287620 un Nr. C29348021, lemj par atbilstošāko veidu, kādā konkrētajā situācijā atrisināms jautājums par to izdevumu segšanu, kuri saistīti ar ūdens patēriņa starpību. Šo jautājumu iespējams atrisināt, nodrošinot to, ka personas, kurām piederošajos dzīvokļu īpašumos uzstādītie ūdens patēriņa skaitītāji nebija verificēti triju mēnešu laikā pēc verificēšanas termiņa beigām, norēķinās par pašu patērēto ūdens daudzumu, bet pārējā ūdens patēriņa starpības daļa sedzama, ievērojot civiltiesību principu, ka izdevumus proporcionāli sedz visi dzīvokļu īpašnieki.

Jāņem vērā tas, ka apstrīdētā norma ir piemērota civillietās, kurās jau stājies spēkā galīgais nolēmums. Tās piemērošanas rezultāts ir ietekmējis vairāku privāttiesisku attiecību dalībnieku – dzīvokļu īpašnieku, dzīvojamo māju pārvaldnieku un ūdensapgādes pakalpojumu sniedzēju – tiesiskās intereses. Apstrīdētās normas atzīšana par spēkā neesošu no tās izdošanas brīža varētu aizskart citu personu paļāvību uz tiesiskā regulējuma noteiktību un ietekmēt to uzticēšanos valstij un tiesībām. Šādos apstākļos Satversmes tiesa secina, ka apstrīdētās normas atzīšana par spēkā neesošu no tās izdošanas brīža nav iespējama. Tomēr, lai aizsargātu arī citu salīdzināmā situācijā esošu personu tiesības, nepieciešams noteikt, ka apstrīdētā norma attiecībā uz šīm personām civillietās, kurās tiesvedība jau uzsākta, bet vēl nav noslēgusies, zaudē spēku no to pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

Nolēmumu daļa

Pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 30.–32. pantu, Satversmes tiesa

nosprieda:

atzīt Ministru kabineta 2008. gada 9. decembra noteikumu Nr. 1013 “Kārtība, kādā dzīvokļa īpašnieks daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma lietošanu” 19.¹⁴ apakšpunktu (redakcijā, kas bija spēkā no 2013. gada 1. oktobra līdz 2019. gada 21. novembrim), ciktāl tas attiecas uz personām, kurām piederošajos dzīvokļu īpašumos uzstādītie ūdens patēriņa skaitītāji nav verificēti triju mēnešu laikā pēc verificēšanas termiņa beigām, par

neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 105. panta pirmajiem trim teikumiem un spēkā neesošu no pamattiesību aizskāruma rašanās brīža attiecībā uz atbildētājiem civillietās Nr. C29287620 un Nr. C29348021, kā arī citām personām civillietās, kurās tiesvedība vēl nav noslēgusies.

Spriedums ir galīgs un nepārsūdzams.

Spriedums stājas spēkā tā publicēšanas dienā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja

Irēna Kucina